

Романтизм в українській літературі 20-40-х років XIX століття

Сутність напрямку

РОМАНТИЗМ - літературно-мистецький напрям, що виник наприкінці XVIII століття в Німеччині й панував у літературі Європи й Америки протягом першої половини XIX століття

Основна властивість романтизму як творчого напрямку

- Домінанта суб'єктивного над об'єктивним;
- Намагання не відтворювати, а перетворювати дійсність;
- Висунення на перший план винятковості (в характерах і обставинах);
- Людина – частина всеосяжної природи;
- Інтерес до всього екзотичного;
- Поєднання буденного й незвичайного, комічного і трагічного...

Романтизм в Україні

ГОЛОВНІ ОСОБЛИВОСТІ:

- Велика роль в усіх родах літератури національно-історичної тематики;
- Ідеалізація патріархальних відносин;
- Не характерне в цілому для романтизму поєднання національного і соціального начал (зокрема, наявність соціальної детермінованості характерів);
- Ліричний герой перебуває в гармонії з природою і природним життям;
- “світова туга” набуває характеру національної туги за минулою славою і волею України

Основні тематично-стильові течії в українському романтизмі

□ *ФОЛЬКЛОРНО -
ПОБУТОВА*

□ *ФОЛЬКЛОРНО-
ІСТОРИЧНА*

□ *ГРОМАДЯНСЬКА*

□ *ПСИХОЛОГО-
ОСОБИСТІСНА*

Фольклорно-побутова течія

- В Україні основу романтичного напрямку склав національно-культурний рух, який, власне, іщ характеризувався зведенням до глибин народного життя й перш за все до глибин народної поезії як частини “природи”. Яка цінувалася вище за цивілізацію. Однак, хоч поети і користувалися фольклорними образотворчими прийомами та засобами, проте при реалізації художніх задумів вносили в твори чимало нового, суто авторського.

Фольклорно-історична течія

- Була зумовлена як усною народною поетичною творчістю, так і науковими працями з історії України. Заглиблення в минуле, а почасти й милування ним стимулювалося передовсім невдоволенням сучасністю, прагненням вирватися з її задушливої атмосфери. Погляди зверталися до козацьких визвольних рухів, в яких приваблювала романтиків відвага, героїка, благородний неспокій.

Громадянська течія

- Пов'язувалася з оспівуванням боротьби народу проти чужоземних поневолювачів, оскільки крім загальноєвропейських обставин, які мали вплив на формування романтизму як напряму і творчого методу, в східнослов'янських літературах склалася своєрідна ситуація у зв'язку з національно-визвольними рухами в країнах, що перебували в колонізаторській залежності від могутніх імперій, якими були Росія та Австро-Угорщина. Пафос національно-визвольної боротьби висуває патріотичну проблематику на перший план, а боротьба за розвиток національної літератури і мови стає естетичною програмою письменників-романтиків.
-

Психологічно-особистісна течія

- Пов'язана з увагою письменників до внутрішнього світу особистості. Романтики відкрили надзвичайну складність, суперечливість людської душі її невичерпність. Художній психологізм у їхній творчості ґрунтується на розкритті незвичайності дій і вчинків героїв, підкресленні їхніх бурхливих, всепоглинаючих пристрастей, джерелом яких часто виступало ірраціональне, підсвідоме.
-

Левко Боровиковський-перший український поет-романтик

- Своїми національно-виразними й художньо-майстерними баладами Л. Боровиковський прилучив українську поезію до розвитку європейського романтизму. Він був першим справжнім романтиком нової української літератури, який хоч і не досягнув(та й не міг досягти)рівня геніального Т. Шевченка, однак на шляху до появи Шевченківського романтизму здійснив важливу творчу працю

“Харківська школа романтиків”

- У літературному процесі 30-40-х років ХІХ століття “Харківська школа романтиків” була однією з локальних течій української романтичної поезії, яка тематично й образно розвивалась і в інших аспектах. Частина поетів, які входили до її числа, були і викладачами, і вихованцями Харківського університету. У своїй художній і науковій діяльності вони виступали зі спільних чи близьких позицій, що дало підставу літературознавцям віднести їх до цієї школи романтиків. Серед них найпомітнішими постатями були А. Метлинський, В. Забіла, М. Петренко

Амвросій Метлинський

(1814-1870)

- Збірка поезій "Думки і пісні та ще дещо"(1839р.) засвідчила появу одного з яскравих поетів, з творчістю якого пов'язані становлення й розвиток громадянської ідейно-художньої стильової течії в українському романтизмі.
- Якщо ж говорити про творчість А.Метлинського загалом, то можна сказати словами Є. Шабліовського: "У новій українській літературі А. Метлинський запровадив поезію високих емоцій: громадянські інвективи, трагедійні оскарження, медитації..."

Віктор Забіла

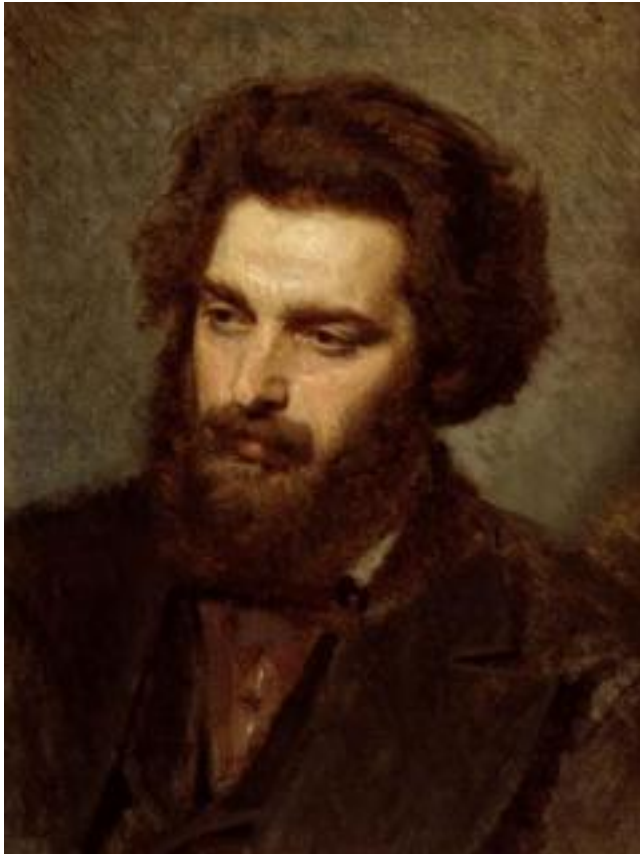
(1808-1869)

- У передмові до збірки "Співи крізь сльози" (1906р.) І. Франко відзначив глибокий щирий ліризм поезій В. Забіли. Власне це і робить їх, на думку критика, "людським документом", який не пересране промовляти до людей зрозумілою їм мовою.

Михайло Петренко

(1817-1862)

- Філософські роздуми поета над безмежжям всесвіту, над місцем людини в ньому надають творам поета тієї якості, яка вигідно виділила їх у потоці української романтичної лірики.
- Своєю творчістю поет вніс посильний вклад у розвиток української романтичної поезії, сприяв її піднесенню до рівня лірики в інших літературах

Романтична поезія Західної України

- Заслуги Івана Вагилевича, Маркіяна Шашкевича та Якова Головацького були дуже вагомими у справі національно-культурного відродження.
- Це були творці знаменитої "Русалки Дністрової" (1837) - альманаху, що поклав початок новій, народній літературі в Галичині та став важливим літературним фактом, що визначав подальшу тенденцію культурного розвитку на всіх землях Західної України

Маркіян Шашкевич

(1811-1843)

Маркіян Шашкевич
(1811—1843)

- І. Франко писав: “Новим був дух Шашкевичевої поезії – свіжий і оригінальний, новим був її той індивідуальний, суб’єктивний характер, що дає нам можливість із-за кожного твору, із-за кожного стиха бачити особистість поета, його симпатичну вдачу і щире серце. У Шашкевичевих віршах у нас перший раз повіяло духом поезії XIX віку...”

Іван Вагилевич

(1811-1866)

- Відомий фольклорист, поет, етнограф і громадський діяч, письменницький талант якого пробудила народно-поетична творчість.
- Доля письменника була складна, життєвий шлях – нерівним. І все ж таки те корисне, що створено ним для української культури, заслуговує вдячності й поваги

Яків Головацький

(1814-1888)

- Твори Я. Головацького відзначаються щирістю, добрим поетичним смаком, мають виразні ознаки романтизму. Усі вони написані під впливом народнопоетичних зразків, що цілком природно для романтика і фольклориста.
- У цілому творчість Я. Головацького мала прогресивний характер

Літературні форми романтизму

- Романтики зруйнували класицистичну ієрархію жанрів та поєднали в цілісні художні структури лірику, епос і драму.
  - Вони утвердили в літературі жанри побутової й історичної балади, історичної поеми, драми і трагедії, ліро-епічної поеми, любовної і громадянської лірики, "думи", медитації
-

Бібліографія

- Історія української літератури(Перші десятиріччя ХІХ століття)/Ред. Хропка П. П.- К.,1992
  - Мазоха Г. С. Історія української літератури: Курс Лекцій: Навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів педагогічних вузів.-К.:Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2001
  - Нудьга Г. Два поети-романтики: Забіла Віктор, Петренко Михайло.-Поезії.-К., 1960
  - Письменники Західної України 30-50-х років ХІХ ст./упорядник, підготовка текстів, біографічні довідки і примітки І. І. Пільгука та М. Г. Чернописького.-К., 1965
  - Противенська О. Г., Мещерякова М. І. Українська література у таблицях і схемах.-Х.:Країна мрій, 2002
  - Яценко М. Т. Українська романтична поезія 20-60-х років ХІХ ст.// Українські поети-романтики.-К.,1987
-